

Γιατί πρέπει να περικοπούν οι συντάξεις

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ](#) 15.07.2018, Καθημερινή

Για «αμιγώς πολιτικά κίνητρα» που δεν εκφράζουν τα αιτήματα της κοινωνίας και των επιχειρήσεων κατηγόρησε τον ΣΕΒ ο πρωθυπουργός από το βήμα του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος. Αφορμή αποτέλεσε πρόσφατη έκθεση στην οποία, κατά τον κ. Τσίπρα, ο ΣΕΒ «επιχειρεί να παρέμβει στη δημόσια συζήτηση για τα περιβόητα μέτρα του '19 και του '20, δίνοντας μάλιστα σήμα αναγκαιότητας εφαρμογής τους, ανεξάρτητα από το αν πιάνουμε ή όχι τους στόχους [...] Ο ΣΕΒ έρχεται σχεδόν πάντα να υπερθεματίσει για κάθε αντικοινωνικό και αντιαναπτυξιακό μέτρο, εν προκειμένω για μία ακόμα περικοπή συντάξεων». Στην πραγματικότητα ισχύει ακριβώς το αντίθετο: Αντικοινωνική και αντιαναπτυξιακή ήταν η μη περικοπή των συντάξεων. Οι λόγοι είναι προφανείς:

Αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών: Ο νόμος Κατρούγκαλου (Ν. 4387/ 2016) μείωσε σημαντικά τις νέες συντάξεις που εκδίδονται μετά τις 12/5/2016, αλλά διατήρησε ανέπαφες τις συντάξεις που εκδόθηκαν πριν από αυτό το ορόσημο. Η διατήρηση της «προσωπικής διαφοράς» για τους παλαιούς συνταξιούχους σημαίνει ότι ένας νέος συνταξιούχος με τα ίδια χρόνια προϋπηρεσίας και τις ίδιες εισφορές μπορεί να εισπράττει σύνταξη «κομμένη» έως 40%! Οι μειώσεις των συντάξεων μέχρι 18% από 1/1/2019 που θα προκύψουν από την περικοπή της «προσωπικής διαφοράς» αποκαθιστούν σε κάποιο βαθμό την ισορροπία μεταξύ των γενεών. Από 1/1/2023 που «ξεπαγώνουν» οι συντάξεις, κάθε αύξηση στο ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης λόγω «ρήτρας ανάπτυξης» θα συμψηφίζεται με το υπόλοιπο της προσωπικής διαφοράς μέχρι την πλήρη εξάλειψή της. Μόνο τότε οι παλαιοί συνταξιούχοι θα εξισωθούν πλήρως με τους νέους.

«Ρετιρέ» και ευγενή ταμεία: Ένα μεγάλο τμήμα των «παλαιών» συνταξιούχων (προ Μαΐου 2016) που προστατεύονται από την «προσωπική διαφορά» του κ. Κατρούγκαλου αποτελείται από αυτούς που βγήκαν στη σύνταξη μεταξύ 50 και 62 ετών, με συντάξεις που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις εισφορές τους. Περιλαμβάνουν τα «ρετιρέ» των ΔΕΚΟ και των τραπεζών, καθώς και συνταξιούχους των «ευγενών ταμείων» που χρηματοδοτούνταν από φόρους υπέρ τρίτων, όπως τα ταμεία των δικηγόρων, μηχανικών, και δημοσιογράφων. Τα τελευταία στοιχεία που αποτυπώνονται στη βάση δεδομένων ΗΛΙΟΣ (Μάρτιος 2018) δείχνουν ότι οι συνταξιούχοι γήρατος κάτω των 66 ετών είναι το 20% του συνόλου (391.221 επί συνόλου 1.965.427), αλλά τους αναλογεί το 25% της συνταξιοδοτικής δαπάνης (5,8 δισ. ευρώ επί συνόλου 23,2 δισ.). Σε μηνιαία βάση, η μέση σύνταξη των συνταξιούχων κάτω των 66 ετών ανέρχεται σε 1.242 ευρώ, ενώ η μέση σύνταξη των άνω των 66 είναι μόλις 918 ευρώ. Είναι κοινωνικά δίκαιο αυτό; Οι περικοπές που έρχονται από 1/1/2019 ορθώς θα θίξουν κυρίως τους σχετικά νέους συνταξιούχους που εισπράττουν συντάξεις πολύ πάνω από τον μέσο όρο.

Οι συντάξεις επιβαρύνουν την παραγωγή: Σε ένα αναδιανεμητικό ασφαλιστικό σύστημα χωρίς αποθεματικά, όπως το ελληνικό, οι συντάξεις επιβαρύνουν τους εργαζόμενους που καταβάλλουν εισφορές. Το ακάλυπτο τμήμα των υποχρεώσεων

του συνταξιοδοτικού συστήματος καλυπτόταν με δανεισμό πριν από την κρίση και με φορολογικά έσοδα τώρα που ισχύουν ασφυκτικοί δημοσιονομικοί περιορισμοί. Έχει υπολογιστεί ότι το 70% της αύξησης του δημοσίου χρέους τη δεκαετία 2000-10 προήλθε από τις συντάξεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΝΤ, η δαπάνη για συντάξεις αυξήθηκε από 14,8% του ΑΕΠ το 2010 σε 17,7% το 2015, καθώς οι συντάξεις μειώθηκαν λιγότερο από το ΑΕΠ. Η καταστροφική διαπραγματεύση του 2015 βύθισε την οικονομία σε ύφεση, εντείνοντας το πρόβλημα. Μετά τη μεταρρύθμιση Κατρούγκαλου η δαπάνη για συντάξεις παραμένει πάνω από 16% του ΑΕΠ, πολύ πάνω από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ε.Ε., ενώ οι εισφορές καλύπτουν λιγότερο από τις μισές υποχρεώσεις. Οι πιστωτές θεωρούν ότι η περικοπή των συντάξεων είναι απαραίτητη για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού, που συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα του χρέους. Προσβλέπουν σε μία εκ βάθρων αναδιάρθρωση των δαπανών και των εσόδων του Δημοσίου για να γίνουν πιο φιλικά προς την ανάπτυξη και να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για κοινωνικές δαπάνες. Δεν είναι δυνατόν το ένα πέμπτο των φορολογικών εσόδων να επιδοτεί το ασφαλιστικό σύστημα τη στιγμή που λείπουν βασικές προμήθειες από τα νοσοκομεία και τα μισά λεωφορεία στην Αθήνα να μην κυκλοφορούν λόγω έλλειψης ανταλλακτικών. Είναι πολύ απίθανο επομένως οι πιστωτές να αποδεχθούν «ισοδύναμα» μέτρα αντί για περικοπή συντάξεων, ακόμη και αν επιτυγχάνεται ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ. Από την πλευρά των εσόδων, η μείωση του αφορολόγητου το 2020 στοχεύει στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ώστε να υπάρξει δυνατότητα μείωσης των αντιαναπτυξιακών φόρων και των εισφορών που επιβαρύνουν την παραγωγή.

Ο κ. Τσίπρας προφανώς δεν αντιλαμβάνεται την επιτακτική ανάγκη μείωσης των συντάξεων. Ερωτώμενος σχετικά απαντάει ότι στη μεταμνημονιακή εποχή η κυβέρνηση θα αποφασίζει με ποια μέτρα θα πετυχαίνει τους στόχους για το πρωτογενές πλεόνασμα (πράγμα που ίσχυε και στη μνημονιακή εποχή, γι' αυτό έχουμε υπερφορολόγηση και κρατικές δαπάνες σε σουηδικά επίπεδα χωρίς τις αντίστοιχες υπηρεσίες). Ακόμη λιγότερο αξιόπιστες ήταν οι δηλώσεις του κ. Κατρούγκαλου ότι «δεν υπάρχει λόγος να περικοπούν οι συντάξεις εφόσον ο ΕΦΚΑ είναι πλεονασματικός και πετυχαίνουμε τους στόχους των πλεονασμάτων». Ο ΕΦΚΑ «πλεονασματικός», τη στιγμή που το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, και ενώ εκκρεμούν χιλιάδες αιτήσεις συνταξιοδότησης που δεν καταγράφονται στις υποχρεώσεις!

Ο κ. Τσίπρας και η κυβέρνησή του απλώς παίζουν πολιτικά παιχνίδια κλείνοντας το μάτι στους ψηφοφόρους. Ας μην απορούμε λοιπόν γιατί οι κεφαλαιαγορές αποτιμούν το ελληνικό ρίσκο διπλάσιο από το ιταλικό και τριπλάσιο από το πορτογαλικό, όπως αυτό καταγράφεται στο spread των κρατικών ομολόγων. Τα πισωγυρίσματα στις μεταρρυθμίσεις υποσκάπτουν την αξιοπιστία της χώρας και την πολυπόθητη επιστροφή στην κανονικότητα και στις αγορές.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI).*